

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 170. Vtrum Angeli habeant causam sui esse, & creati fuerint ab æterno, vel ante mundum corporeum in cælo empyreo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

cut dæmon, si Deus nullo modo reuelasset mysterium Trinitatis, posset affirmare Deum sub ratione vnius, ac negare sub ratione trini, ac proinde Deum simul affirmare, ac negare sub diuerso conceptu, sic idem dæmon sub conceptu boni communis non potest Deum odisse, vel minus amare, quam se, at sub conceptu, quo apprehendit Deum vt contrarium suæ beatitudini, & vt auctorem suæ miseriæ, Deum odio habet. Vide dicta num. 18. vbi explicata est doctrina Sancti Thomæ in resp. ad 5.

24. Ad 5. nego antecedens. Ideo Angelus debet Deum amare magis, quam se ipsum, non quia Deus vtrumque est melior, quam Angelus, sed quia Deus est ipsum bonum commune, & vniuersale, à quo pendet omne aliud bonum; sed licet vnus Angelus sit melior altero, tamen Angelus melior non est ipsum bonum commune, & vniuersale; ergo non sequitur, quod vnus Angelus debeat Angelos meliores se magis amare, quam se.

TRACTATUS XII.

De creatione Angelorum in esse natura, eorumque eleuatione ad esse gratiæ, & gloriæ, ac de peccato, & pœna dæmonum.

Postquam Sanctus Thomas à quæstione 50. vsque ad 60. inclusiuè differuit de existentia, essentia, differentia specifica, numero, corporibus assumptis, loco, motu locali, intellectu, & voluntate Angelorum, quæstionibus 61. 62. 63. & 64. disputat de creatione Angelorum in esse naturæ, eorum eleuatione ad esse gratiæ, & gloriæ, ac de peccato, & pœna dæmonum. Doctrinam harum quatuor quæstionum examinabimus hoc duodecimo tractatu pluribus quæstionibus, quarum tituli videri poterunt in indice initio proposito.

QVAESTIO CLXX.

Virum Angeli habeant causam sui esse, & creati fuerint ab æterno, vel ante mundum corporeum in calo empyreo?

Sanctus Thomas qu. 61. art. 1. 2. 3. & 4.

1. **P**rimo videntur Angeli non fuisse creati à Deo. Ex Aristotele enim 8. Metaphysicæ tex. 17. si substantia sit forma sine materia, statim per se ipsam est ens, & vnum: sed Angeli sunt formæ immateriales, vt dictum est

quæst. 128. ergo. Confirmatur, nam creationis rerum à Deo factarum mentio fit in Genesi: sed ibi nulla fit mentio creationis Angelorum: ergo signum est Angelos non esse creatos à Deo.

2. Secundo videtur Angeli producti iuisse ab æterno. Nam omne, quod non semper est, sed aliquando est, aliquando non est, subiacet temporis: sed Angelus non subiacet temporis, sed est supra tempus, vt dicitur in libro de causis, prop. 2. ergo Angeli semper fuerunt, ac proinde producti sunt ab æterno.

3. Tertio S. Augustinus lib. 13. de Trinitate, cap. 8. probat Angelos, & animam rationalem esse incorruptibiles, quia sunt capaces veritatis, quæ est incorruptibilis; sed veritas non solum est incorruptibilis, sed est æterna à parte ante: ergo Angeli non solum sunt incorruptibiles, sed sunt æterni à parte ante.

4. Quarto videntur Angeli saltem fuisse creati ante mundum corporeum, vt teste Sancto Thoma art. 1. q. 61. concorditer docuerunt Patres Græci, quos sequutus est Hieronymus in Comment. Epistolæ ad Titum. Natura enim angelica media est inter diuinam, quæ est ab æterno, & corpoream, quæ incipit cum tempore: ergo natura angelica fuit post æternitatem, sed ante quam fieret tempus.

5. Quinto corpora non fuerunt producta simul, sed sex diebus, aliqua prius, aliqua post: ergo Angeli debuerunt produci ante corpora.

6. Sexto videntur Angeli non fuisse creati in cælo empyreo. Nam cum non dependant à loco corporeo, non debuerunt creari in loco corporeo cæli empyrei.

7. Septimo videntur Angeli creati infra cælum empyreum in superiori parte aeris, vt docet S. Augustinus lib. 3. de Gen. ad litt. cap. 10. Cælum enim empyreum est cælum supremum; sed Angeli non creati fuerunt in cælo supremo, alioquin Isa. 14. non potuisset dici in persona Luciferi: *ascendam in cælum*: ergo Angeli non fuerunt creati in cælo empyreo, sed in loco aliquo inferiori, puta in suprema parte aeris, seu cæli aerei.

8. Respondeo certum est primo, ac de fide Angelos, & omne id, quod distinguitur à Deo, factum esse à Deo. Probat Sanctus Thomas ex eo, quod omne ens per participationem causatur ab eo, quod est ens per essentiam: sed ens per essentiam est vnum tantum, hoc est Deus: Angeli, & omnia alia entia sunt entia solum per participationem: ergo angeli, & omnia alia entia causantur à Deo. Hanc rationem explicauimus supra, qu. 111. num. 19. vbi etiam probauimus Angelos, & omnia distincta à Deo causata esse à Deo, ex eo, quod ens à se est vnum tantum, adeoque omnia, quæ distinguuntur ab illo ente à se, causari debent ab ipso.

9. Certum est secundo, ac de fide, itaut contrarium sit hæreticum, quod solus Deus Pater, Filius, & Spiritus Sanctus est ab æterno: crea-

creaturæ autem omnes ita à Deo productæ fuerunt ex nihilo, vt ante productionem temporalem nihil fuerint. Sed quia in philosophia in libro de Generat. & corrupt. quæst. 1. satis egimus de hoc, & ostendimus nullam creaturam fuisse ab æterno, nihil hoc loco est addendum.

10. Quæritur ergo primò, vtrum angeli creati fuerint ante mundum corporeum?

Respondeo duas esse sententias. Prima plurimum Patrum Græcorum, & Latinorum, docet angelos creatos fuisse, non quidem ab æterno, sed ante mundum corporeum. Ex Græcis docuerunt hanc opinionem Origenes Hom. 4. in Isaiam, vbi confusè dicit fuisse quædam ante mundum, & clariùs tract. 9. in Matth. asserens angelos non solum esse antiquiores homine, sed etiam esse antiquiores omni creatura propter hominem creatam. Basilium hom. 1. in hexam. Anastasius Synaita lib. 1. hexam. in principio referens Basilium, Nazianzenus orat. 38. de Natiuitate, & orat. 42. in Pascha, eiusque interpres Nicetas in orat. 39. Nazianzeni; Damasc. etiam lib. 2. de fide, cap. 43. hanc opinionem Nazianzeni censet probabiliorum. Refertur etiam Chrysost. lib. 1. de Prouid. circa initium, & homil. 22. in Gen. qui tamen non clarè loquitur.

11. Ex Latinis eandem sententiam secuti sunt Clemens Papa, lib. 8. constit. cap. 12. Ambr. lib. 1. hexam. cap. 5. Hilar. lib. 1. de Trinit. post medium, Hieronym. in cap. 1. epist. ad Titum. Cassian. collat. 8. cap. 7. vbi addit, neminem fidelium de hoc dubitare, Isidorus lib. 1. de summo bono, cap. 12. Beda lib. quæst. quæst. 9. in 8. tomo.

12. Secunda sententia docet angelos creatos fuisse simul tempore cum mundo corporeo, cum cælo nimirum, & terra. Hanc sententiam ex Græcis secuti sunt Epiph. Hæresi 65. ante medium, Theodoretus quæst. 3. in Gen. Procopius Prefat. in Gen. Ex Latinis eandem opinionem docuerunt Aug. lib. 11. de Ciuitate, cap. 6. 9. & 33. qui tamen cap. 32. addit, quod si quis aliter sentiat, non est cum eo contendendum. Idem docet lib. 22. contra Faust. cap. 10. lib. 2. de Gen. ad litt. cap. 8. & in Psalmum 89. Gregorius etiam Magnus lib. 32. moral. cap. 9. vel 10. dicit Deum simul spiritualia, & corporalia condidisse, idemque insinuat alijs locis. Consentiant Beda tom. 4. in hexamer. post initium, & Hugo Victorinus lib. 1. de Sacramentis p. 1. cap. 3. & 4. ac citatur etiam Rupert. lib. 1. in Gen. cap. 10. & 11. Hanc sententiam Theologi communiter amplexi sunt cum Magistro in 2. dist. 2. Altisiodorensi, Alensi, & alijs, & cum Sancto Thoma hoc art. 3. quæst. 61. quem sequuntur Cajetan. & Thomistæ communiter, ac ex nostris Suarius lib. 1. de angelis, cap. 3. & Vasquez 1. p. disp. 225, vbi referunt auctores pro vtraque sententia.

13. Dicendum cum hac secunda sententia; angeli conditi sunt simul cum mundo

corporeo, & non post, neque ante. Et quidem, quod angeli non fuerint creati post mundum corporeum, consentiunt auctores vtriusque sententiæ, & videtur suaderi ex eo, quod Iob. 40. Bohemoth, hoc est Lucifer, seu Diabolus vocatur *initium viarum Domini*. Solum igitur probandum est contra auctores primæ sententiæ, quod non fuerint creati ante mundum corporeum.

14. Probatur primò ex Scriptura. Primū testimonium est Ecclesiast. 18. vbi dicitur. *Qui viuit in æternum, creauit omnia simul*; ergo angeli creati sunt simul cum mundo corporeo.

15. Dices: hoc testimonium probat Deum non creasse mundum sex diebus, sed vno momento, vt ex hoc ipso loco conatus est inferre Augustinus lib. 4. de Gen. ad litt. cap. 33. & 34. sed sententia illa ab Augustino proposita, non admittitur à pluribus Theologis, & interpretibus Scripturæ; ergo hoc testimonium nimis probat.

16. Respondeo, negando sequelam. Primò enim testimonium illud debet intelligi de ijs, quæ Deus creauit propriè ex nihilo, & ex nulla materia præexistente, non autem de ijs, quæ fecit ex materia præexistente, & ab ipso Deo prius creata; sed Deus cælum, terram, elementa, & angelos creauit propriè ex nihilo, & ex nulla materia præexistente, cætera autem opera sex dierum fecit ex materia præexistente, & prius à Deo creata; ergo non sequitur, quod opera sex dierum produxerit eodem momento, adeoque testimonium allatum non nimis probat. Secundò, vt exponit Gregor. lib. 32. moral. cap. 9. & S. Thomas infra quæst. 74. art. 2. ad 2. Deus dicitur creasse omnia simul in virtute, & quasi in semine, quia opera sex dierum continebantur virtualiter, & quasi in semine, in cælo, terra, & elementis.

17. Secundum testimonium est: Gen. 1. dicitur: *In principio creauit Deus cælum, & terram*; sed *ly in principio* significat Deum ante nihil creasse, vt explicat S. Augustinus lib. 11. de Ciuitate, cap. 6. ergo Deus non creauit angelos ante cælum, & terram, siue ante mundum corporeum. Verba S. Augustini sunt. *Si literæ sacræ, maximeque veraces ita dicunt, in principio fecisse Deum cælum, & terram, vt nihil antea fecisse intelligatur, quia hoc potius in principio fecisse diceretur, si quid fecisset ante cætera cuncta, quæ fecit, proculdubio non est factus mundus in tempore, sed cum tempore. Et si verò ly in principio posset etiam aliter explicari, tamen explicatio allata videtur maximè literalis, & conformis sensui communi.*

18. Probatur secundò ex Concilio Lateranensi relato cap. firmiter, vbi loquens de Deo omnia creante dicit. *Qui sua omnipotentis virtute simul ab initio temporis vtramque condidit creaturam, spiritualem, & corporalem, angelicam videlicet, & mundanam.*

19. Probatur tertio ratione. Prima ratio, quasi à priori, quam affert Sanctus Thomas hoc art. 3. quæst. 61. est. Pars non debuit crea-

ri an-

ri ante suum totum, & separata à suo toto: sed angeli sunt pars vniuersi, & ad eius perfectionem ordinantur; ergo non debuerunt creari ante suum totum, & ante ipsum vniuersum, ac separati ab vniuerso. In principio ergo creatum est simul ipsum vniuersum cum omnibus suis partibus principalibus, licet minus principales, ac quæ continebantur in virtute in principalibus, formata fuerint successiue in sex diebus. Ad hanc rationem reduci possunt rationes Theodoretii, quæst. 3. in Gen. quibus hoc idem probat, quia cum angeli debeant esse in loco corporeo, non debuerunt creari ante locum corporeum; & cum debeant esse spiritus administratorij in gubernatione mundi, non debuerunt creari ante ipsum mundum. Vtraque enim ratio defumitur ex eo, quod angeli ordinentur ad mundum, sicut pars ad suum totum.

20. Secunda ratio, qua sola vtitur Vasquez 1. p. quæst. 225. cap. 5. & quam affert etiam Suar. lib. 1. de angelis, cap. 3. num. 17. 18. & 19. est. Si angeli creati fuissent ante mundum corporeum, verosimile est, quod fuissent creati pluribus sæculis ante mundum, vt docuerunt Hieronymus, & Cassianus locis citatis, quibus Basilius etiam consentire videtur. Vt quid enim Deus paulo ante mundum angelos creasset? sed Deus non creauit angelos longo tempore, & multis sæculis ante mundum corporeum: ergo. Probat minor: nam angeli peccarunt non multo post suam creationem, vt cum communi opinione dicemus infra agentes de peccato demonum; sed cum peccarunt, iam creatum erat cœlum, & mundus corporeus; ergo angeli non fuerunt creati multo tempore ante mundum corporeum. Probat minor: nam Christus Luc. 10. dicit: *Videbam Satanam tanquam fulgur de cœlo cadentem*, & Isai. 14. de Lucifero dicitur: *Quomodo cecidisti de cœlo Lucifer?* Sed ex his colligitur angelos peccasse in cœlo, & post peccatum fuisse ex cœlo expulsos: ergo cum peccarunt, iam creatum erat cœlum, & angeli peccarunt in cœlo. Porrò allata loca de ruina angelorum, qua propter peccatum fuerunt expulsi à cœlo, explicant Patres communiter, nimirum Hieronymus in cap. 13. Isai. & lib. 6. in Isaiam super illa verba. *Quomodo cecidisti de cœlo Lucifer?* Cyprianus de Cardinalibus Christi operibus, capite de ieiunio, & tentatione Christi; Gregor. lib. 23. moral. cap. 4. vel 7. Origenes libr. 1. Periarch. cap. 5. Theodoretus libr. 5. Hæret. fabul. cap. de diabolo, Chrysostomus Homil. 3. de verbis Isaia, & Hom. 10. de pœnitentia, & alij. Non desunt etiam, qui verba illa Apocal. 12. *Factum est prælium magnum in cœlo*, explicent de pugna inter angelos bonos, & malos post peccatum, qua angeli mali expulsi sunt de cœlo. Ideo plures Patres docent angelos creatos fuisse in cœlis, vt dicemus infra, num. 26. & sequent.

21. Confirmatur: nam angeli post peccatum non solum expulsi sunt de cœlo, sed de-

trusi in infernum iuxta illud 2. Petr. 2. *Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos: cui consonat illud Iudæ: Vinculis aternis sub caligine reseruauit*, ergo cum peccarunt, iam erat cœlum, & infernus; ideoque Christus Matth. 25. in die iudicij dicit: *Ite maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius.*

22. Queritur secundo, vtum sit de fide angelos non fuisse creatos ante mundum corporeum, vel saltem sit ita certum, vt sententia contraria sit erronea, vel temeraria.

Respondeo Ferrariensem 2. contra Gentes cap. 83. & quosdam alios docuisse hanc veritatem, quod angeli creati fuerint simul cum mundo corporeo, post Concilium Lateranense pertinere ad fidem, cum iam fuerit ab eo Concilio definita verbis citatis num. 17. Alij contrariæ sententiæ inurunt notam saltem temeritatis. Modestius loquitur Sanctus Thomas hoc artic. 3. quæst. 61. in corpore per hæc verba. *Dicendum, quod circa hoc inuenitur duplex Sanctorum Doctorum sententia. Illa tamen probabilior videtur, quod angeli simul cum creatura corporea sunt creati. Concludit: Quamuis contrarium non sit reputandum erroneum, præcipue propter sententiâ Gregorij Nazianzeni, cuius tanta est in doctrina christiana auctoritas, vt nullus vnquam eius dictis calumniam inferre præsumpserit, sicut nec Athanasij documentis, vt Hieronymus dicit. Addit in resp. ad 1. quod Hieronymus contrariam sententiam docens, loquitur secundum sententiâ Doctorum Græcorum, qui omnes hoc concorditer sentiunt, quod angeli sint ante mundum corporeum creati. Debet autem aduertiri Sanctum Thomam scripsisse post Concilium Lateranense, & post illud decretum, quod erat illi notissimum, vt potè pluribus annis ante à Gregorio IX. positum in decretalibus, titulo 1. cap. firmiter: ergo Sanctus Thomas censuit verba Concilij non continere definitionem de fide. Addo, quod S. Thomas opusc. 23. Decretum illud Lateranensis ex Ferrariensi explicauit. Sed Thomistæ, qui cum Ferrariensi dicunt sententiam illam fuisse damnatam per illud decretum, negant illud opusculum esse Sancti Thomæ, ac asserunt decretum illud Lateranensis Sancto Thomæ fuisse ignotum, quod est planè incredibile, cum iam fuisset positum à Gregorio IX. initio decretalium, tit. 1. Dicendum igitur cum Caietano, Sixto Senensi lib. 5. Biblioth. annotat. 5. quos sequitur Suarez lib. 1. de angelis, cap. 3. num. 14. Concilium verba illa non dixisse definitiue, sed obiter, & quasi oblique, ac proindè non damnasse contrariam sententiam. Verùm cum constet Concilium communem illam sententiam fuisse secutum, licet illam non definiuerit, ex hoc ipso validè confirmatur sententia communis. Loca Scripturæ, quæ afferuntur, cum sint capacia plurium explicationum, non sufficiunt ad reddendam sententiam communem ita certam, vt contraria opinio tot Patrum debeat damnari vt erronea, vel temeraria. Videri possunt*

Suar.

Suar. lib. I. de angelis, cap. 3. num. 12. & seq. & Vasquez 1. p. disp. 224. cap. 2. 3. & 4.

22. Quæritur tertio, utrum angeli creati fuerint in supremo cœlo, siue vocetur empyreum, seu vocetur quocumque alio nomine?

Respondeo plures esse sententias. Prima Rupertii lib. 1. Gen. cap. 11. quam sequitur Augustinus Eugubinus lib. 7. de peremni Philos. cap. 38. docet omnes angelos creatos fuisse sub omnibus cœlis in regione aeris. Nituntur autem falso fundamento, nimirum, quod angeli sint corporei, & ex elemento aeris formati. Addit Rupertus: *Non magis angeli formati sunt in cœlo, quàm homo plasmatus in paradiso est &c. Angeli nimirum extra paradysum conditi, & in cœlū translati, non natura, sed gratia cœlum inhabitant.*

23. Secunda sententia quorundam, quos refert S. Augustinus lib. 3. de Gen. ad literam, cap. 10. & lib. 11. cap. 17. & 18. docet angelos, qui peccarunt, fuisse ex alio inferiori ordine, quam angelos beatos, ac angelos beatos creatos fuisse in cœlo supremo, angelos, qui peccarunt, in mundo inferiori, ac in suprema parte aeris. Augustinus de Gen. ad litt. lib. 11. cap. 19. dicit se non audere hæc duo genera angelorum asserere, cum non habeant fundamentum in Scripturis. Hanc opinionem Sanctus Thomas hoc art. 4. quæst. 61. in resp. ad 2. non reprobat, sed dicit: *Nihil autem prohibet dicere, quod supremi angeli habentes virtutem eleuatum, & vniuersalem supra omnia corpora, sint in supremo creature corpore creati: alij verò habentes virtutes magis particulares sint creati in corporibus inferioribus.*

24. Tertia sententia Suarj lib. 1. de angelis, cap. 3. num. 7. & Lorini in 2. Petri docet angelos omnes creatos fuisse, non in cœlo empyreo, sed in sydereo, ex eoque post peccatum eiectos malos, bonos autem in empyreum translatos. Tribui potest hæc opinio Hieronymo, qui lib. 6. in Isa. cap. 14. cum dixisset verba illa, *In cœlum ascendam* posse referri ad Luciferum peccantem, subdit: *Si adhuc in cœlo positus, quomodo dicit: in cœlum ascendam?* Respondet; *sed quia legimus cœlum cœli Domino, cum esset in cœlo id est in firmamento, in cœlum, vbi solium Domini est, cupiebat ascendere.* Tribui etiam potest Innocentio III. in 5. Psalmum poenitentialem, vbi explicans illa verba, & *sicut oportorium mutabis eos*, dicit Angelos peccasse in cœlis, vbi sunt sydera, & luminaria, & ideo probabile esse illos etiam cœlos immutandos.

25. Quarta demùm sententia communis Scholasticorum cum Magistro in 2. distinct. 2. & Sancto Thoma 1. p. quæst. 61. art. 4. docet omnes Angelos creatos fuisse in cœlo empyreo, seu supremo, ex eoque postquam peccarunt, eiectos fuisse Luciferum cum angelis malis, ac in tartarum detrusos. Tradit hanc sententiam Beda Hom. 4. in lib. Hexameron, non longè à principio, Hugo Victorinus in summa sent. tract. 2. cap. 1. & Glossa ordinaria in priora verba Genes.

26. Dicendum cum hac quarta sententia:

omnes angeli creati sunt in supremo cœlo?

Probatur primo: nam angeli mali peccarunt in cœlo empyreo, ex eoque post peccatum fuerunt eiecti, ut plures Patres citati num. 19. colligunt ex illo loco Luc. 10. *Videbam Satanam quasi fulgur de cœlo cadentem*, & ex illo Isa. 6. *Quomodo cecidisti de cœlo Lucifer?* sed ibi peccarunt, vbi fuerunt creati: ergo.

27. Probatur secundo ratione, quam affert Sanctus Thomas hoc art. 4. Nam angeli debuerunt creari in loco ipsis naturaliter conueniente; sed locus angelis naturaliter conueniens est supremum cœlum: ergo. Probatur minor: nam angeli, cum sint penitus incorporei, & habeant naturam superiorem toti naturæ corporeæ, ac omnibus corporibus debeant præsidere, locus illis conueniens est supremus, hoc est supremum cœlum: ergo. Hinc reijcitur sententia dicentium locum conuenientem angelis supremis esse cœlum supremum, locum conuenientem angelis inferioribus esse cœlos inferiores, puta cœlum sydereum, vel aereum. Nam cum omnes angeli sint penitus incorporei, omnes habent naturam superiorem omnibus corporibus, ac proindè locus omnibus conueniens est supremum corpus, & supremum cœlum.

28. Confirmat Sanctus Thomas suam sententiam ex Isidoro, qui in illud Deuter. 8. *Domini Dei tui est cœlum, & cœlum cœli*, dicit, quod supremum cœlum est cœlum angelorum, & ex Strabo, cuius censetur Glossa ordinaria, qui in illud Gen. 1. *In principio creauit Deus cœlum, & terram*, dicit, *cœlum non visibile firmamentum hic appellat, sed empyreum, id est igneum, vel intellectuale, quod non ab ardore, sed à splendore dicitur: quod statim angelis est repletum.*

29. Ad 1. Aristoteles dicens, quod si substantia sit forma sine materia, non habet causam, negat talem substantiam habere causam formalem distinctam à materia, & subiecto, ac negat etiam habere causam efficientem, quæ illam efficiat per transmutationem ex vno ente in aliud: at non negat posse habere causam efficientem per creationem, qua illam producat ex nihilo: ergo angeli licet sint formæ sine materia, ac non possint generari ex alio ente, potuerunt, ac debuerunt à Deo creari ex nihilo. Ad confirmationem ex eo, quod in Genesi non fit mentio creationis angelorū, respondet S. Augustinus citatus à Sancto Thoma in resp. ad 1. lib. 11. de Ciuit. cap. 33. *Angeli non sunt pratermissi in prima illa rerum creatione, sed significantur nomine cœli, aut etiam lucis.* Addit Sanctus Thomas, quod Angelorum non est facta expressior mentio, ne populus ille rudis, & ad idololatriam pronus sumeret occasionem angelos adorandi ut Deos.

30. Ad 2. Angelus est supra tempus corporeum, ideoque non mensuratur, nec pendet à tempore corporeo, quod est numerus motus corporei, sed potius causat tempus, & motum corporeum. At angelus non est supra tempus incorporeum, qui est numerus successio-

cessionis, quo esse angelicum succedit post non esse, & quo vna duratio succedit alteri. Ideo S. Augustinus lib. 8. de Gen. cap. 22. & 23. dicit, quod Deus mouet naturam spiritualem per tempus. Addo, quod sicut angeli, licet non pendeant à mundo corporeo, debent coexistere mundo corporeo, sic licet non pendeant à tempore corporeo, debent coexistere tempori corporeo.

31. Ad 3. Angeli, quia sunt capaces veritatis incorruptibilis, accepta hac capacitate, acceperunt incorruptibilitatem; sed hanc capacitatem non acceperunt ab æterno, sed in tempore, & quando Deus voluit illis dare talem capacitatem; ergo non sequitur, quod fuerint ab æterno, sed in tempore, quo Deus voluit illis dare talem capacitatem intelligenti veritatem incorruptibilem.

32. Ad 4. Licet S. Hieronymus, & plures Patres Græci docuerint angelos fuisse creatos ante mundum corporeum, tamen dicendum cum communiori sententia angelos creatos simul cum mundo corporeo propter auctoritates, & rationes allatas num. 12. & sequent. Ad argumentum ex eo, quod sicut Deus est ab æterno, sic angeli cum sint medij inter Deum, & corpora, debuerunt esse non ab æterno, sed ante corpora, negatur consequentia. Ideo enim Deus debuit esse ante mundum, quia non est pars mundi; sed angeli sunt pars mundi; ergo non debuerunt creati ante mundum corporeum, sed cum mundo corporeo, vt magis explicatum est num. 18.

33. Ad 5. concedo antecedens, & nego consequentiam, Ideo prius debuerunt produci cælum, terra, & alia elementa, deinde corpora, quæ producta sunt sex diebus, quia elementa sunt causæ materiales mistorum, ac proinde debuerunt præcedere mixta: sed angeli non sunt causæ cæli, terræ, ac mundi corporei; ergo non debuerunt creati ante cælum, terram, & mundum corporeum.

34. Ad 6. Angeli licet non dependeant à loco corporeo, tamen sunt pars vniuersi, ac debent præsidere corporibus; ergo debeuerunt creati in loco corporeo, & simul cum loco corporeo, cui debent præsidere.

35. Ad 7. S. Augustinus locis citatis non dicit absolute aliquos angelos creatos esse in hoc aere inferiori, sed solum asserit, quod si aliqui angeli præsertim mali creati sunt in aere inferiori, creati sunt in altissima aeris regione, ad quam exhalationes non ascendunt, & quæ sub nomine cæli in Scriptura comprehenditur. Lucifer dicens, ascendam in cælum, verba sunt Sancti Thomæ quæst. 61. art. 4. in resp. ad 4. loquitur ibi non de cælo aliquo corporeo, sed de cælo Sanctæ Trinitatis, in quod angelus peccans ascendere voluit, dum voluit aliquo modo Deo equiparari, vt infra patebit, quæst. nimirum 63. in qua S. Thomas agit de peccato angelorum.

QVAESTIO CLXXI.

Vtrum Angeli ab initio suæ creationis fuerint beati beatitudine supernaturali, & perfecta, vel saltem beatitudine naturali, & imperfecta?

S. Thomas quæst. 62. art. 1.

1. **V**identur Angeli in primo instanti suæ creationis fuisse beati beatitudine supernaturali consistente in visione intuitiua Dei; primò enim ex Augustino lib. 4. de Gen. ad litt. cap. 24. angeli ab initio suæ creationis habuerunt cognitionem tum matutinam, tum vespertinam de creatione mundi, ac de creaturis à Deo factis, & prius habuerunt cognitionem matutinam, quam vespertinam, vt etiam dictum est supra, quæstione 164. cum Sancto Thoma 1. p. quæst. 58. art. 6. & 7. sed cognitio matutina ex eodem Augustino loco citato fuit, qua creationem, & res creatas videbant in Verbo, hoc est visio beatifica; ergo angeli ab initio suæ creationis habuerunt visionem beatificam, in qua consistit perfecta, & supernaturalis beatitudo. Alibi etiam Augustinus docet angelos sanctos ab initio fuisse beatos, ac videtur loqui de beatitudine perfecta, ac consistente in visione intuitiua Dei.

2. Secundò idem Augustinus lib. 11. de Ciuit. cap. 9. dicit loquens de angelis sanctis; *Et magna pars est, & eo beator, quo nunquam peregrinata; sed si nunquam peregrinata est, nunquam fuit in statu viæ, ac proinde semper fuit in termino perfectæ beatitudinis; ergo. Rursus eodem lib. 11. de Ciuitate cap. 11. & lib. 11. de Gen. ad litt. cap. 27. docet angelos sanctos semper fuisse certos de sua salute, & inamissibili beatitudine; sed hæc certitudo propria est perfectæ beatitudinis; ergo. Ideo Auctor libri de Ecclesiasticis dogmatibus, qui liber est inter opera Augustini, cap. 59. dicit Angelos sanctos in ea, in qua creati sunt beatitudine, perseverare.*

3. Tertio Angeli non indigent mora temporis ad hoc, vt perfectè operentur; ergo angeli sancti in primo suæ creationis instanti potuerunt Deum super omnia diligere, & sic totam legem obseruare, & eodem instanti beatitudinem consequi; Angeli autem mali liberè peccando, potuerunt mereri æternam beatitudinis priuationem.

4. Quarto Angeli per hoc differunt ab anima rationali, quod angeli statim debent esse perfecti, anima autem rationalis paulatim, & cum mora temporis, vt cum Sancto Thoma diximus præsertim qu. 161. n. 10; sed perfectio angeli consistit in perfecta, & vltima beatitudine, quæ est vltimus finis naturæ intellectiue; ergo &c.

5. Quintò videntur Angeli ab initio suæ creationis habuisse beatitudinem naturalem. Ex Aristotele enim lib. 10. Ethic. cap. 7. & 8. beatis